

Čís. 3751.

Žaloba spolku na vydání věcí, jež žalovaný dostal jako činovník spolku, jest žalobou vlastnickou. Poměr činovníka spolku ku spolku není zmocnitelským poměrem občanského práva.

(Rozh. ze dne 23. dubna 1924, Rv I 239/24.)

Žalobu spolku na bývalé činovníky spolku o vydání spolkové knihovny, členské knihy, sbírky zákonů a jiných ustanovení, spolku se týkajících, a návěštní tabule spolkové o b a n i ž š í s o u d y zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jde o otázku, o jakou žalobu se v tomto sporu jedná. Ježto prosba žalobní zní, že žalovaní jsou povinni věci, žalující straně patřící, kterých jí dosud neodvedli, tedy je zadržují, jí odevzdati, jedná se tu patrně o žalobu z práva vlastnického dle §§ 366 a 369 obč. zák. Nesejde na tom, že to v žalobě nebylo výslovně uvedeno, neboť není toho zapotřebí, a stačí, když právní důvod ze žaloby jest patrným. Žaloba vlastnická však vyžaduje, by žalobce dokázal, že věc, které se žalobou domáhá, jest jeho vlastnictvím a že má ji žalovaná strana v moci (§ 369 obč. zák.). Byť i vlastnické právo žalující strany k věcem, žalobou požadovaným, bylo nesporné, schází zde druhá náležitost této žaloby. Žalující strana ani důkazu nenabídla, že žalovaní mají zmíněné ony předměty v moci, naopak za jednání výslovně uvedla, že knihovna byla darována a odevzdána, totiž skříň i s knihami, třetí osobě, a ohledně ostatních věcí, členské knihy, knihy zákonů spolkových a návěštní tabule, důkazu, že je mají žalovaní v moci, neprovedla, neboť zástupce žalující strany nepřisezně slyšen okolnosti té nepotvrdil. Jeví se tedy žaloba jako žaloba vlastnická úplně neodůvodněnou. Pokud žalující strana dovozuje, že podala žalobu na žalované jako činovníky, totiž bývalého předsedu, místopředsedu a knihovníka spolku a že žádá od nich vrácení sporných věcí, které jim jako takovým byly svěřeny, a sama v odvolacím líčení uvedla, že jedná se o žalobu obligační z poměru mandátního dle Šu 1002, 1009, 1012 a násl. obč. zák., uznal odvolací soud, že ani o takové žalobě nemůže zde býti řeči, a že zbytečně první soudce se v tomto smyslu žalobou obíral a důkazy prováděl. O smlouvu mandátní, která prý jest základem této žaloby, nemůže se jednati proto, poněvadž v tomto případě nejde tu o poměr zmocnitele ke zmocněnci dle předpisů §§ 1002 a násl. obč. zák., tedy o poměr, zakládající se v ustanoveních práva soukromého, nýbrž předměty byly prý žalovaným svěřeny jako činovníkům spolku, tedy podle ustanovení stanov a podle spolkového zákona ze dne 15. listopadu 1867 č. 134 ř. z. Nejedná se zde tedy o poměr smluvní, nýbrž o poměr bývalých členů a činovníků spolku ke spolku samému, a na takový poměr se ustanovení občanského zákona o smlouvě mandátní rozhodně nevztahují. Správně vystihl první soudce na konci důvodů, že žaloba proti žalovaným o vrácení věcí jest vlastně pochybena, a že možno by bylo za tohoto stavu věci žalovati na náhradu škody jednáním těch osob, které škodu svým zaviněním žalující straně způsobily. Dle Šu 7 stanov

skupiny obstarává však její záležitosti schůze skupiny spolkové a její výbor.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatelka spatřuje důvod dle čís. 4 Šu 503 c. ř. s. v podstatě v tom, že odvolací soud pokládal její žalobu za vlastnickou podle §§ 366 a 369 obč. zák. a že se žalobou podle toho naložil. Odvolací soud zcela správně uvádí, že v žalobě nemusí býti řečeno, zač chce a má býti považována, nýbrž, že postačí, když je z ní právní důvod patrným. Je-li žaloba, o kterou jde, s tohoto hlediska posuzována, dlužno sdíleti právní názor odvolacího soudu, že jest žalobou z vlastnického práva, neboť je zbudována na právním základě, že žalovaní věci, které jsou dovolatelčiným vlastnictvím, dovolatelce dosud nevrátili, ačkoli důvod, proč je měli, totiž jako spolkoví činovníci, ukončením jejich činnosti pominul, tedy že je neoprávněně zadržují a že jsou povinni, dovolatelce je odevzdati. Snaží-li se nyní dovolatelka dokazovati, že žalovaní věci ty drželi na základě příkazního poměru, ocitá se v rozporu s vlastním svým žalobním tvrzením a s celým právním základem, na kterém vybudovala žalobu, neboť podle těchto nedostaly se sporné věci v držbu žalovaných na základě příkazního poměru, který podle daného stavu věci a obsahu stanov, jak byl zjištěn odvolacím soudem, již z toho důvodu vzejíti nemohl, poněvadž žalovaní věci ty dostali do své držby jako zákonití představitelé žalobkyně a v této vlastnosti tehda představovali dovolatelku, dostali je jako žalobkyni představující činovníci spolkoví a jako takoví je drželi. Odvolací soud po této stránce právem poukazuje k tomu, že se věci ty do držby žalovaných nedostaly na základě smluvního poměru, — smlouva předpokládá vždy srovnalou vůli stran, zákonitě k určitému cíli projevenou, — nýbrž, že je dostali na základě spolkových stanov a ustanovení spolkového zákona ze dne 15. listopadu 1867, čís. 134 ř. z. Nejde tedy, jak míní dovolatelka, o žalobu ze závazku žalovaných jako zmocněnců nebo jednatelů, nejde o závazek, vydání věci, do správy svěření, a jmenovitě není přípustno, srovnává-li dovolatelka tuto věc se zpronevěrou svěřených věcí, neboť v první příčině sama tvrdila, že se věci ty dostaly do držby žalovaných na základě jejich postavení ve spolku, v druhé příčině zcela zřetelně nejde o žalobu z náhrady škody, jak už k tomu případně poukázal odvolací soud. Věci ony nedostaly se žalovaným do držby ani na základě sňatkové smlouvy, nikoli na základě půjčky, neboť to všecko není právním základem žalobním, a je-li sem nyní právní základ žaloby posunován, jde o změnu žaloby podle Šu 235 c. ř. s. v opravném řízení už nepřipustnou. To ostatně dovolatelka sama cítí velmi dobře, neboť je zřejmo z její vývodů, že jest si vědoma, jak mělo býti žalováno. Odvolací soud také správně dovodil, že tato žaloba jako vlastnická, postrádajíc nejpodstatnějšího předpokladu, totiž detence žalovaných, neobstojí a postačí i v této příčině poukaz k jeho správným, věci i zákonu vyhovujícím důvodům.